

Olsztyn, dnia 22 lipca 2015 roku

PS-IV.431.4.12.2015.AB

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Lidzbarku Warmińskim
z siedzibą w Ornecie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie art. 186 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U.2015 poz. 332) zespół inspektorów w składzie:

1. Agnieszka Błaszczuk - główny specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, zamiejscowe stanowisko pracy w delegaturze Urzędu w Elblągu, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Marek Wojtas - główny specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, zamiejscowe stanowisko pracy w delegaturze Urzędu w Elblągu,

na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.629.2015 z dnia 11 czerwca 2015 roku /akta kontroli str.2 /, przeprowadził w dniach 22-25 czerwca 2015 roku kontrolę problemową w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lidzbarku Warmińskim z siedzibą w Ornecie. Przedmiotem kontroli była ocena działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w okresie od 1 stycznia 2013 roku do dnia zakończenia kontroli.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2015 poz. 332) – zwanej dalej ustawą.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- Centrum, kontrolowana jednostka - co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lidzbarku Warmińskim z siedzibą w Ornecie.

Kontrolę przeprowadzono w obecności kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lidzbarku Warmińskim z siedzibą w Ornecie, pani Alicji Grodowskiej, w oparciu o analizę prowadzonej w Centrum dokumentacji oraz złożone przez ww. wyjaśnienia.

USTALENIA KONTROLI

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lidzbarku Warmińskim z siedzibą w Ornecie Zarządzeniem Nr OR.120.59.2011 Starosty Lidzbarskiego z dnia 6 grudnia 2011 roku zostało

wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Szczegółową organizację oraz zasady funkcjonowania Centrum określa regulamin organizacyjny /akta kontroli str.5-17/, stanowiący załącznik do Uchwały Nr OR.0025.113.2012 Zarządu Powiatu Lidzbarskiego z dnia 11 kwietnia 2012 roku. Do przedmiotowego dokumentu, Uchwałą Nr OR.0025.288.2014 Zarządu Powiatu Lidzbarskiego z dnia 12 listopada 2014 roku, wprowadzono zmiany w zakresie zadań o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z § 3 ust.1 pkt 1 ww. regulaminu w Centrum działa *zespół pomocy instytucjonalnej, opieki nad dzieckiem i realizacji zadań o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, co pozostaje w sprzeczności z art. 76 ust. 2 ustawy określającym, iż w przypadku gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie w centrum tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, który winien zajmować się zadaniami z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto analiza ww. dokumentu wykazała, iż zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 5 w Centrum *funkcjonuje zespół do spraw pieczy zastępczej*, w skład którego wchodzi wyłącznie koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, co jest sprzeczne ze stanem faktycznym, z uwagi na fakt, iż zadaniami z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej zajmuje się również dwóch pracowników socjalnych, zatrudnionych w kontrolowanej jednostce.

Ustalono, że na terenie powiatu lidzbarskiego nie funkcjonują rodzinne domy dziecka, o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy. Liczbę rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie ww. powiatu oraz liczbę umieszczonych w nich dzieci, na dzień 22 czerwca 2015 roku, przedstawia poniższa tabela.:

typ rodzin	liczba rodzin	liczba dzieci
spokrewnione	39	64
niezawodowe	21	29
zawodowe	9	34
zawodowe specjalistyczne	1	2
zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	5
razem	71	134

/akta kontroli str.18-19 /

Kontroli poddano 15 losowo wybranych akt osobowych dzieci /akta kontroli str.20-25/

umieszczonych w rodzinach zastępczych, w zakresie dokumentacji dotyczącej dokonywanej oceny, o której mowa w art. 128 pkt. 1 ustawy. Analizie poddano dwie ostatnio dokonane oceny sytuacji losowo wybranych ww. dzieci, w efekcie czego skontrolowano dokumentację, sporządzoną w wyniku organizowanych posiedzeń w następujących terminach:

- w 2014 roku: 3, 25, 29 września, 19 listopada oraz 22 grudnia,
- w 2015 roku: 17, 25, 30, 31 marca, 29 maja oraz 2 czerwca /akta kontroli str. 26-71/

Oceny sytuacji losowo wybranych dzieci przeprowadzone były, zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy, w przypadku dzieci poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co pół roku. W miarę potrzeb dziecka organizator dokonywał oceny jego sytuacji na posiedzeniu doraźnym. Powodem organizacji przedmiotowych posiedzeń było m.in. omówienie problemów opiekuńczo-wychowawczych, podjęcie decyzji w sprawie złożenia wniosku do sądu o pozbawienie władzy rodzicielskiej, czy powrotu do domu rodzinnego, jak również sporządzanie opinii, o których mowa w art. 139 a ustawy /akta kontroli str. 72-73 /.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na posiedzeniach bez udziału pedagoga oraz psychologa, co pozostaje w sprzeczności z art. 130 ust. 1 ustawy. Ustalono, że w Centrum zatrudniony jest psycholog. Z oświadczenia kierownika Centrum wynika, że „zgodnie ze złożonym budżetem na 2015 rok Centrum otrzymało zgodę na zatrudnienie psychologa w wymiarze 10 godzin i pedagoga w wymiarze 10 godzin. W wyniku konieczności diagnozowania oraz pracy z dziećmi i rodzinami zastępczymi, konieczne było zatrudnienie psychologa w wyższym wymiarze godzin. Obecnie Centrum zatrudnia psychologa w wymiarze 20 godzin miesięcznie.(...).Z uwagi na fakt, że psycholog pracuje z dziećmi i rodzinami zastępczymi w środowisku domowym, nie uczestniczy w posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny dziecka. Jednakże przed każdym posiedzeniem pracownicy omawiają z psychologiem wszystkie istotne sprawy dotyczące dziecka(...)”./akta kontroli str.74/. Powyższe nie znajduje odzwierciedlenia w przedłożonej kontrolującym dokumentacji. Przedstawiona w ww. oświadczeniu sytuacja, nie spełnia warunków wskazanych w art. 130 ust. 1 ustawy, określającego jednoznacznie, że przedmiotowej oceny dokonuje się z udziałem m.in.. psychologa - na posiedzeniu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Przebieg posiedzenia w sprawie przedmiotowej oceny dokumentowano w formie protokołu. Analiza zapisów protokołów z posiedzeń organizowanych w terminach, o których

mowa powyżej wykazała iż, nie zawierały one indywidualnej oceny sytuacji dziecka w obszarach wskazanych w art. 129 ustawy, ograniczając się głównie do decyzji podejmowanych w stosunku do kilku dzieci, sprawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze lub ich rodziców, w przypadku których wnioskowano do sądu o pozbawienie władzy rodzicielskiej. Z pisemnego oświadczenia kierownika Centrum wynika, że wszystkie zagadnienia wynikające z art. 129 ustawy były omawiane na posiedzeniu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej pomimo iż, protokoły nie uwzględniają zapisów w przedmiotowym zakresie /akt kontroli str. 75/.

Stwierdzono, że spośród 15 poddanych kontroli akt osobowych dzieci, w 13 przypadkach, po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, formułował na piśmie opinię, dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, wraz z jej uzasadnieniem, a następnie przysyłał ją do sądu. W przypadku dwojga dzieci (), umieszczonych w rodzinach zastępczych, będących pod opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, po dokonaniu przedmiotowej oceny w dniu 25 września 2014 roku oraz 25 marca 2015 roku, do sądu przekazano „*arkusz kontaktów z rodziną*”, w którym zawarta była informacja, iż „*zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka uznał za zasadny dalszy pobyt dziecka w systemie rodzinnej pieczy zastępczej*” /akta kontroli str.76-106 /.Z pisemnego oświadczenia kierownika Centrum wynika, że koordynator zgodnie z ustaleniami z Sądem Rejonowym –Wydział Rodzinny i Nieletnich w Lidzbarku Warmińskim zapisuje po każdym zespole opinię o zasadności pobytu dziecka w rodzinie zastępczej w arkuszu kontaktów z rodziną, którego kserokopia wraz z kserokopią z posiedzenia w sprawie przedmiotowej oceny, jest przekazywana do sądu /akta kontroli str. 107 /. Z uwagi na fakt, że informacja ta ogranicza się do stwierdzenia, iż pobyt dziecka w rodzinnej pieczy jest zasadny, bez uwzględnienia okoliczności, argumentów mających wpływ na jej podjęcie, czego również nie stwierdzono w ww. protokołach, nie można jej zatem uznać za opinię, o której mowa w art. 131 ust. 2 ustawy. W opinii kontrolujących notatki zawarte w „arkuszu kontaktów z rodziną” stanowią źródło informacji do sformowania opinii dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, przekazywanej do właściwego sądu, w celu podjęcia odpowiednich decyzji względem dziecka.

Przedmiotem kontroli były również oceny rodzin zastępczych dokonywanych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Analizie poddano przedmiotową dokumentację 11 rodzin zastępczych, w tym 7 spokrewnionych, 2 niezawodowych oraz 2 zawodowych. /akta

kontroli str. 108 /.

Oceny rodziny zastępczej dokonywano bez konsultacji z asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka /akta kontroli str.109/, co pozostaje w sprzeczności z art. 133 ustawy, a w przypadku gdy rodzinie nie został przydzielony ww. specjalista – również bez udziału przedstawiciela podmiotu organizującego pracę z rodziną, z uwagi na fakt niepowiadamiania asystentów rodziny oraz właściwych ośrodków pomocy społecznej o zaplanowanym posiedzeniu w przedmiotowej sprawie.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 134 ust. 1 ustawy dokonywał pierwszej oceny rodziny zastępczej nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. Kolejna ocena była dokonywana z zachowaniem terminów, o których mowa w art. 134 ust. 2 ustawy.

Przedmiotowa dokumentacja zawierała ocenę sytuacji ekonomicznej, mieszkaniowej i zdrowotnej rodziny poprzez udzielenie, w każdej powyżej wymienionej sferze, odpowiedzi: bardzo dobra, dobra, przeciętna, zła, jak również ocenę zaspokojenia przez rodzinę potrzeb dziecka w zakresie rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i czasu wolnego poprzez udzielenie odpowiedzi: zaspokaja/nie zaspokaja oraz kilku zdaniowe uwagi na temat funkcjonowania rodziny. Ostatnim elementem ww. ocen było stwierdzenie: „*organizator rodzinnej pieczy zastępczej pozytywnie/negatywnie ocenia rodzinę zastępczą pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji*” /akta kontroli str.110-142/. Sformułowane w powyżej opisany sposób oceny rodzin zastępczych, stanowią formę kwestionariusza, w efekcie czego, nie dają możliwości oceny jakości wykonywanej pracy przez osoby je tworzące. Nie jest możliwe dokonanie rzetelnej ww. oceny w oparciu o zastosowanie tylko takiego narzędzia badawczego, tym bardziej, że w dokumentacji poddanej kontroli w czterech przypadkach rodzin (1

) stwierdzono brak informacji, na podstawie, których można by sformułować wnioski zawarte w przedmiotowych ocenach. Jakość wykonywanej pracy przez rodzinę zastępczą, powinna być głównie oceniana przez pryzmat warunków, w jakich wychowują się dzieci i czy warunki te zapewniają realizację wymogów sformułowanych w art. 40 ust. 1, art. 42 ust. 1 pkt 7 ustawy, jak również m. in.: stanu fizycznego i psychicznego dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, postępów w nauce, zachowania w szkole i w pieczy. Ponadto w ramach oceny predyspozycji organizator powinien sprawdzić, czy osoby tworzące rodzinę zastępczą nadal spełniają warunki formalne, niezbędne do pełnienia powierzonych im funkcji, określone w art.

42 ustawy, czego nie stwierdzono w ocenach poddanych kontroli.

Przedmiotowe oceny rodzin zastępczych, sporządzane w kontrolowanej jednostce, mogą być jak najbardziej narzędziem podsumowującym, pod warunkiem zastosowania innych narzędzi, wskazujących na podstawie których dokonano stwierdzeń w nich zawartych.

Stwierdzono, że wszystkie oceny rodzin zastępczych, poddane kontroli były pozytywne. Kierownik Centrum złożył pisemne oświadczenie, iż w okresie podlegającym kontroli, nie sporządzono ocen negatywnych /akta kontroli str. 143/.

Do przedmiotowych ocen, zgodnie z art. 134 ust. 2a ustawy, rodziny zastępcze mogą złożyć, w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania, zastrzeżenia do starosty. Oceny poddane kontroli nie zawierały pisemnego potwierdzenia, świadczącego o fakcie ich otrzymania. Z oświadczenia kierownika Centrum wynika, że organizator po dokonaniu i sporządzeniu ww. oceny przekazywał 1 egzemplarz rodzinie zastępczej podczas pobytu w środowisku lub podczas wizyty w siedzibie kontrolowanej jednostki /akta kontroli str. 144 /.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Dokonać niezbędnych zmian dostosowujących do obowiązującego stanu prawnego w regulaminie organizacyjnym Centrum. Kopię dokumentu przedłożyć do wglądu organowi kontroli. Termin realizacji - 30 dni.
2. Dokonywać oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej z udziałem osób wskazanych w art. 130 ust. 1 ww. ustawy. Termin realizacji- na bieżąco.
3. W ramach dokonywanej okresowej oceny sytuacji dziecka dokumentować realizację wszystkich celów, o których mowa w art. 129 niniejszej ustawy. Termin realizacji- na bieżąco.
4. Formułować na piśmie opinię, o której mowa w art. 131 ust. 2, dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, wraz z jej uzasadnieniem. Termin realizacji – na bieżąco.
5. Rzetelnie dokonywać oceny rodziny zastępczej, o której mowa w art. 132 ustawy, pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Termin realizacji - na bieżąco.
6. Dokonywać oceny rodziny zastępczej w konsultacji z osobami wskazanymi w art. 133 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.

7. Przekazywać rodzinom zastępczym oceny, o których mowa w art. 132 ustawy, uwierzytelniając ten fakt ich podpisami. Termin realizacji - na bieżąco.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 197d ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U.2015 poz. 332), przysługuje prawo zgłoszenia do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego zastrzeżeń do ww. zaleceń pokontrolnych, w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni, od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Do wiadomości:

- 1) Starosta Powiatu Lidzbarskiego
ul. Wyszyńskiego 37
11-100 Lidzbark Warmiński
- 2) a/a

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wanda Sylwia Kicińska
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego
w Olsztynie